

ALFRED W. CROSBY: Ecological Imperialism. The Biological Expansion of Europe, 900-1900. Cambridge: Cambridge University Press 1986. Canto edition 1993. 368 sider, illustreret. ISBN 0-521-45690-8. Pris £ 7,95.

Skulle man ikke allerede have opdaget det, er bestsellerforfatteren Alfred W. Crosby, Jr., for nogle år siden genudgivet i en paperbackudgave i kiosksformat. Bogen med den besnærende titel *Økologisk imperialism* udkom i 1986. Den er en prisbelønnet opfølger på forfatterens store hit fra 1972, *The Columbian Exchange*. Emnet var dengang de naturgeografiske og biologiske ændringer, som fulgte af udvekslingerne mellem den Gamle og den Ny Verden. I efterfølgeren, som er kommet i ni oplag, sættes fokus på, hvad europæernes tilstedeværelse gjorde ved de verdener, de indtog i hine tider. Bogen gennemgår i 12 kapitler forhold af teknologisk, biologisk og organisatorisk karakter, som ifølge forfatteren har været forudsætninger for de europæiske ekspansioner, og han beskriver nogle konsekvenser med hensyn til planter og dyr samt sygdommes udbredelse. Crosbys felt er den antropomedicinske historiografi, og han sammenvæver nye og skæve vinkler på historisk og naturgeografisk stof i en populærvidenskabelig og let tilgængelig fremstilling. Både foreliggende og tidligere arbejde fra forfatterens hånd præges af en lidt vel fremtrædende hang til letkøbte slutninger og en tilsvarende beundring for det effektive. Forfatterens sympati er helt på vindernes side. Han giver betegnelsen „Neo-Europes“ til lande, som befinder sig tusinder af kilometer fra Europa, men hvis befolkninger i dag er overvejende af europæisk herkomst. Disse lande, som førhen var hjemsted for spredte befolkninger, ofte jægere og samlere, siger han, producerer i dag store mængder af fødevarer og tegner sig for 30 % af verdens samlede fødevarerexport. Det argument, bogen fremlægger, er nu, at denne europæiske „sejr“ ikke skyldes en overvældende våbenmagt, men en biologisk og økologisk overlevelsedygtighed. Hermed må man vel sige, at europæisk imperialism sandelig har fået sin naturlige forklaring.

Hvis man holder til det, kan bogen læses som en indføring i sider af opdagelsernes historie, som menige antropologer i København og omegn ikke hidtil har haft for vane at gøre sig bekendt med. Forfatterens konklusioner

behøver man jo ikke at købe. Hans kildeangivelser er mange og har sidehenvisninger med. Så kan man selv gå i gang med stoffet og tænke videre, hvis interessen skulle være blevet vakt.

Hanne Veber
mag.scient.

Institut for Arkæologi og Etnologi
Københavns Universitet

PER HAGE & FRANK HARARY: Island Networks. Communication, Kinship, and Classification Structures in Oceania. New York: Cambridge University Press 1996. 296 sider. ISBN 0-521-55232-X (hb). Pris: £ 40.

Grafteori er en gren af matematikken, der udvikler formelle modeller til at analysere forbundethed eller relationer. Grafmodeller er topologiske systemer, hvis abstrakte egenskaber definerer de signifikante strukturformer i alle netværk (s.2). Grafmodeller kan formuleres som algoritmer, der kan bruges deduktivt til at opstille mulige formvariationer, de kan fremstilles som simple grafiske figurer, og de kan benyttes til computerberegninger. Af de to forfattere er Hage antropolog og Harary professor i matematik og computervidenskab. De har tidligere udgivet *Structural Models in Anthropology* (1983), hvor de første gang viste grafteoriens potentiale i antropologiske analyser, og *Exchange in Oceania* (1991), hvor de anvendte teorien på udvekslingssystemer i Oceanien. Det foreliggende værk fortsætter deres forehavende med dels at demonstrere grafteoriens frugtbarhed, dels at gennemføre en række analyser af slægtskabs- og udvekslingsforhold og deres strukturelle transformationer i en række øsystemer i Stillehavet.

Selv om man, som anmelderen, ikke har tilstrækkelige matematiske forudsætninger og hurtigt må give op, når forfatterne udvikler deres teoremer og algoritmer, kan man godt lade sig inspirere af analyserne. Det ser faktisk ud til, at den matematiske logik, som grafteorien bygger på, leder til en systematisk aføgning af muligheder og logisk oversigt over variationer. Først og fremmest er bogen dog interessant, fordi dens antropologiske inspiration, som i de tidligere bøger, er Lévi-Strauss' strukturalisme, men her koblet med en interesse for historiske processer. Den vidner også om et stort kendskab til den antropologiske

litteratur om Oceanien. Det mest spændende gemmer sig i kapitlerne „Search Trees: I“ og „II“. Her får vi en gennemgang af teorier om den koniske klan og af prestigegode-systemer, hvor Jonathan Friedmans artikel i *Folk* (1981) har en central plads (og en tidlig artikel af Jan Hjørnø fra samme tidsskrift (1979) benyttes som en vigtig kilde). Den teoretiske afklaring bruges i næste kapitel til en påvisning af den koniske klans forekomst i Mikronesien og de strukturelle resultater af devolutionsprocesser i denne region. I andre kapitler bruges grafteorien til analyser af handelssystemer, centralitet og dominans i øsystemer og udviklingen af slægtskabs- og ægteskabssystemer.

Hvor god en teori end er, så afhænger dens resultater af karakteren af det materiale, den anvendes på. Her mærker man, at forfatterne er så begejstrede for deres formelle teorier, at de undlader at gå ind på det store spørgsmål, der må stilles, når man bruger etnografiske data løst fra deres historiske tilblivelsesbetingelser. Hvordan kan materiale indsamlet i forskellige samfund under meget forskellige stadier og lokalhistoriske forløb af den koloniale forandring forsvarligt sammenstilles til „rene“ strukturelle transformationsanalyser? Det er et spørgsmål, som netop mange strukturalistisk orienterede antropologer negligerer, og også her savner man en diskussion af det. Alligevel er bogen på grund af sine inspirerede og kreative ideer anbefalelsesværdig for dem, der interesserer sig for slægtskab, udveksling og historiske processer i Oceanien. De må håbe at finde bogen på et bibliotek. Den findes kun i hardback til en pris af £ 40!

John Liep
Institut for Antropologi
Københavns Universitet

ANGELIQUE HAUGERUD: *The Culture of Politics in Modern Kenya*. Cambridge: Cambridge University Press 1995. ISBN 0-521-47059-5 (hb). Pris: £ 35.

En *baraza* er et offentligt politisk møde. I disse udendørs forestillinger møder Kenyas politikere deres vælgere. Politikernes evne til at håndtere *baraza*'ens krævende samspil med vælgere og kolleger er afgørende for deres anseelse og status.

Præsident Moi er en mester i at skabe dialog med almindelige mennesker. Han taler tit

på swahili til udlændinges irritation. En *baraza* er en opvisning af statens magt, men magten bliver stedse udfordret af borgere, som ved disse lejligheder ikke ganske lader sig styre af den frygt, der ellers har været karakteristisk for Kenyas politiske liv. *Baraza* er underholdning og uden for byerne også forum for udvikling og instruktion. Der er regler for disse offentlige forestillinger, men reglerne kan brydes både af magthavere, som kan vælge at fyre en illoyal politiker for åbent tæppe, og af vælgere, som ved tilråb kan minde en tvetunget politiker om fordums fejltrin og sætte hans politiske liv på spil.

Baraza er en stadigt tilbagevendende begivenhed, hvis udtryk Haugerud prøver at aflæse for at kunne karakterisere det moderne Kenyas politiske kultur og struktur. Resultatet af anstrengelserne, *The Culture of Politics in Modern Kenya*, er en iderig, men ikke ganske sammenhængende fremstilling af så forskellige forhold som Kenyas internationale ry, den moderne populærkulturs modstandspotentiale, social ulighed på landet og det centrale Kenyas historie de sidste hundrede år.

Bogens to første dele skildrer baggrunden for og indførelsen af flerpartipolitik i Kenya i 1990'erne. Fremstillingen argumenterer for sammenhængen mellem den interne modstand mod et autokratisk og korrump etpartisystem, donorenes økonomiske pres og regimets opmuntring af politisk etnicitet, som til sammen førte til politisk ustabilitet, stigende vold og økonomisk nedtur. Men som også resulterede i politisk differentiering og en opposition, som ikke lod sig styre, og stigende artikulation fra forskellige dele af civilsamfundet.

I kapitel tre indsnævres perspektivet til Embudistriktet i det centrale Kenya. Her analyseres konkrete *baraza* som arenaer for magtkampe mellem lokale og nationale politikere og mellem politikere og vælgere. Haugerud anskuer de politiske møder som „performance“. Hun viser, hvordan politikere udnytter deres sproglige ekspertise og deres viden om centrale sociale og moralske begreber i lokalsamfundet til at etablere loyalitet og samhørighed. Visse emner såsom ideologi og klasse kan ikke diskuteres offentligt. Andre såsom nødvendigheden af udvikling, af at følge i præsidentens fodspor og faren ved at lytte til fremmede vendes og drejes. På møderne afprøves grænserne for en acceptabel politisk diskurs, og de, der udfordrer grænserne for frækt, løber en betydelig risiko.